

Vitenskapskomiteen
Postboks 4404 Nydalen
0403 Osl

Deres ref:
Vår ref: 2008/50043
Dato: 25.01.2010
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Forespørsel om risikovurdering – Dyrevelferd ved hold av visse arter som familie- og hobbydyr – justert 25.01.10

Mattilsynet ber Vitenskapskomiteen for mattrygghet om en vurdering av risiko for dårlig velferd hos bestemte arter reptiler og amfibier ved hold i private hjem. I tillegg ønskes en vurdering av risiko for overføring av zoonoser og sykdommer mellom dyr ved slikt hold av disse artene.

Bakgrunn

Regelverk

Hold av eksotiske (fremmedartede) dyr er i dag regulert av dyrevernsloven samt tilhørende forskrift: *Forskrifter av 20. november 1976 nr. 3 om forbud mot at fremmedartede (eksotiske) dyr innføres, omsettes eller holdes som husdyr, selskapsdyr eller i fangenskap på annen måte.* Denne forskriften omfatter pattedyr, reptiler og amfibier, men ikke fugler. Forskriften definerer ikke eksotiske dyr, utover ordet "fremmedartede". Dyrehelsemessig regulering på området finnes i forskrift av 20. februar 2004 om dyrehelsemessige betingelser for import og eksport av levende pattedyr, fugler, reptiler, amfibier, bier og humler. Det stilles ingen dyrehelsemessige betingelser for import av reptiler og amfibier, bortsett fra forbud mot import fra tredjeland. Innførsel og hold av fremmedartede dyr har også et miljøaspekt (beskyttelse av nasjonal fauna, regulering av handel med truede arter) som forvaltes av Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Gjeldende forvaltningspraksis

Forbudet mot eksotiske dyr er begrunnet i dyrevelferd, da det anses vanskelig å tilfredsstille disse dyrenes særskilte miljøbehov ved hold som familie/hobbydyr i Norge. For vekselvarme dyr har det særlig vært fremholdt at disse har spesielle krav til klima. Innførsel og hold av eksotiske pattedyr, reptiler og amfibier betinger dispensasjon fra forskriften. Mattilsynet har ikke hatt hjemmel for å begrense innførsel, omsetning eller hold av fugler ut fra dyrevelferdshensyn (jf. forskriftens virkeområde).

Det har vært gitt rutinemessig dispensasjon for privat hold av enkelte arter skilpadde (*testudo* og *geochelone* ssp.) dersom søker dokumenterer allergi mot dyrehår. Det har vært gitt enkelte tillatelser også til hold av andre arter reptiler/amfibier, men i praksis har forbudet mot hold av eksotiske dyr vært restriktivt forvaltet for denne dyregruppen. Det har imidlertid vist seg vanskelig å føre tilsyn med etterlevelse av forbudet.

Behov for risikovurdering av hold av reptiler og amfibier

Flere momenter taler for at forbudet mot innførsel og hold av reptiler og amfibier vurderes på nytt:

- Norge er i dag det eneste europeiske landet som har et forbud mot innførsel og hold av reptiler og amfibier. Samtidig vet vi at det finnes et stort antall ulovlig holdte reptiler og amfibier i norske hjem. Noe av årsaken er at slike dyrs popularitet som familie- og hobbydyr har økt enormt i Europa de siste årene, slik at tilgangen på dyr, også oppdrettede, er stor. Det samme gjelder tilgangen på teknisk utstyr som skal muliggjøre et riktig, fysisk miljø for vekselvarme arter. Dette gir mulighet til å høste erfaringer fra land det er naturlig å sammenlikne oss med, bl.a. med tanke på eventuelle dyrevelferdsmessige utfordringer ved privat hold av denne type dyr.
- Det at arter i større grad enn før avles i fangenskap, har potensielt velferdsrelevante effekter på dyrene. Oppdrett med fokus på ulike fargevariasjoner eller andre utseendemessige kvaliteter, kan tenkes å gi negative bieffekter. På den annen side kan oppdrett som vektlegger tilpasning til fangenskap og/eller håndtering, være positivt for dyrevelferden.
- Selv om oppdrettet av reptiler og amfibier i fangenskap øker, drives det fremdeles utstrakt villfangst av en rekke arter. Mattilsynet mener det er et viktig dyrevelferdsprinsipp at villfangede dyr ikke skal holdes i fangenskap. Behovet er således til stede for å kartlegge opphavet til reptiler og amfibier på det markedet som er tilgjengelig for norske kjøpere. Det samme gjelder transportforhold.
- Dyr som holdes ulovlig vil i mindre grad enn andre få nødvendig veterinærhjelp, siden eier ikke vil avdekke sitt ulovlige dyrehold. Dette har velferdsmessige implikasjoner.
- Det er kjent at reptiler kan overføre zoonoser til mennesker og sykdommer til andre dyr. Risikoen for dette bør kartlegges før man tillater nye arter som hobbydyr. Likeledes kan noen arter reptiler og amfibier medføre helsefare for mennesker som følge av størrelse, giftighet eller atferd. Dyr som av slike årsaker er risikable å stelle og/eller håndtere, antas å være mer utsatt for mangelfullt stell eller e.g. veterinærhjelp.

Føring

Behovet for en mer faglig fundert og allment akseptert regulering av reptil- og amfibiehold har lenge vært til stede, noe som bl.a. gjenspeiles i Stortingsmeldingen om dyrehold og dyrevelferd i Norge (2003). Mattilsynet er på bakgrunn av dette blitt bedt av Landbruks- og matdepartementet å foreslå en liste over reptiler og amfibier som eventuelt skal bli tillatt å holde i private hjem gjennom en forskrift.

Norsk Herpetologisk Forening (NHF) har på forespørsel fra Mattilsynet laget et forslag til positivliste for herpetiler (reptiler og amfibier), som følger vedlagt. Norges Zoohandlers Bransjeforening (NZB) har gitt sin vurdering av NHFs foreslåtte liste. Disse innspillende har vært grunnlagsdokumenter for vedlagte liste over aktuelle dyrearter, og er vedlagt til informasjon.

Risikovurdering

Med utgangspunkt i vedlegget: "Liste over aktuelle dyrearter" ønsker Mattilsynet at Vitenskapskomiteen for mattrygghet vurderer følgende:

1. Risiko for dårlig dyrevelferd som følge av manglende tilpasning til hold som familie/hobbydyr. Er arten(e) tilpasset fangenskap, dvs. er genetisk domestisert og/eller har gode forutsetninger for å tilpasse seg fysisk fangenskap og evt. håndtering?
2. Risiko for dårlig dyrevelferd som følge av spesielle krav til fysisk miljø (inkl. plassbehov), fôr og stell som er vanskelig å oppfylle for dyreholdere uten spesiell kompetanse og i private hjem.

3. Risiko for at arten utsettes for villfangst og dyrevelferdsmessig uheldig transport (import).
4. Risiko for overføring av zoonoser til mennesker og overføring av sykdommer til andre dyr forbundet med hold av reptiler og amfibier i private hjem.
5. Risiko for skade på mennesker ved stell og/eller håndtering av arten (f.eks. grunnet størrelse, giftighet eller atferd)

Hvert spørsmål ønskes besvart for grupper av arter som det er relevant å sidestille i den enkelte vurdering (f.eks. "slanger"), alternativt på artsnivå der hvor det anses nødvendig.

Dersom VKM ønsker å foreslå andre, alternative arter til de som står på vedlagte liste, imøteser vi dette.

Vi ber om å motta risikovurderingen innen 1. mai 2010.

Med vennlig hilsen

Torunn Knævelsrud
Seksjonssjef dyrevelferd og fiskehelse

Vedlegg:

- *Liste over aktuell dyrearter*
- *Hold av herptiler i Norge. Forslag til positivliste med kommentarer. Norsk Herpetologisk Forening, august 2008.*
- *Vurdering av fremmede arter av reptiler, amfibier og pattedyr for hold som selskaps/hobbydyr i Norge. Norges Zoohandleres Bransjeforening 27.02.2009.*

Liste over aktuelle dyrearter

Slanger:

Kornsnok *Pantherophis guttaus* (*Elaphe guttata*)

Kongesnok *Lampropeltis getula*

Grønn trepyton *Morelia viridis*

Melkesnok *Lampropeltis triangulum*

Kongepyton, ballpyton *Python regius*

Teppepyton *Morelia spilota*

Kongeboa *Boa constrictor*

Hagetreboa *Corallus hortulanus*

Regnbueboa *Epicrates cenchria*

Øgler

Leopardgekk *Eublepharis macularius*

Stor daggekk *Phelsuma madagascariensis*

Pigghaleagam *Uromastyx ocellata*

Perlefirfisle *Lacerta lepida*

Skjeggagam *Pogona vitticeps*

Blåtungeskink *Tiliqua scincoides*

Dvergvaran *Varanus acanthurus*

Yemenkameleon *Chamaeleo calypttratus*

Kranset gekko *Rhacodactylus ciliatus*

Panterkameleon *Furcifer (Chamaeleo) pardalis*

Skilpadder

Gresk landskilpadde *Testudo hermanni*

Leopardskilpadde *Geochelone pardalis*

Rødfotet skogskilpadde *Geochelone carbonaria**

Kinesisk trekjølskilpadde *Chinemys reevesi*

(* Denne arten er i ettertid anbefalt fremfor Leopardskilpadde av Norsk Herpetologisk Forening)

Amfibier

Argentinsk hornfrosk *Ceratophrys ornata*

Klofrosk *Xenopus laevis*

Orientalisk klokkefrosk *Bombina orientalis*

Whites trefrosk *Litoria caerulea*

Rødbuket salamander *Cynops pyrrhogaster*

Melkefrosk *Trachycephalus resinifictrix*

Trefarget dvergfrosk *Epipedobates tricolor*

Ildsalamander *Salamandra salamandra*